

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 11-13-2019

ŠIAME NUMERYJE:

Mintys pasižiūrėjus miuziklą „Šnekučiai“ – 3 Psl.

Derliaus pietuose pasidžiaugta nuveiktais darbais – 4 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Amerikoje ieškos lietuvių iš Nicos pėdsakų

VIRGINIJA PETRAUSKIENĖ

Antradienį, lapkričio 12 dieną Čikagoje lankėsi režisierius dokumentininkas Arturas Jevdokimovas. Jis čia užsuko grįždamas atgal į Lietuvą iš New Yorko Baltijos šalių kino festivalio, kur buvo parodytas ir jo dokumentinis filmas „Suokalbio antologija“. A. Jevdokimovas tik vienai dienai sustojo Čikagoje, turėdamas svarbų tikslą. Jis tikisi surasti iki šiol galbūt dar neidentifikuotos filmuotos medžiagos ir fotografijų, dokumentų, kuriuos galėtų panaudoti kurdamas naują filmą apie tai, kaip dalis Lietuvos inteligentijos Antrojo pasaulinio karo metais traukėsi iš Lietuvos per Pietų Prancūziją. Daugelis šių žmonių po to atvyko į Ameriką, taigi tikėtina, kad čia yra likusių su jais susijusių dokumentų.

Režisierius apsilankė Lituanistikos tyrimo centre, Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Čia susitiko su šios įstaigos direktore Rita Janz, apžiūrėjo ten tebeveikiančią parodą „No Home To Go To“ ir kalbėjosi dėl galimo bendradarbiavimo. Interviu su A. Jevdokimovu.

– 7 psl.

A. Jevdokimovas Balzeko lietuvių kultūros muziejuje su jo direktore R. Janz aptarė galimo bendradarbiavimo klausimus. V. Petrauskienės nuotr.

Lukiškių aikštėje – Pietų Amerikos lietuvių gyvenimo gabalėliai

Parodos stenduose – įdomios Lotynų Amerikos lietuvių istorijos.

A. Vaškevičiaus nuotr.

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Vilniaus Lukiškių aikštėje, priešais Lietuvos užsienio reikalų ministeriją eksponuojama paroda „Pasaulio lietuviai: Urugvajus ir Argentina“, kurioje pirmą kartą pristatomi XX a. viduryje į Pietų Ameriką išvykusių lietuvių portretai ir istorijos.

Šių metų pradžioje buvo surengta Lietuvos literatūros ir meno archyvo ekspedicija į Urugvajų

ir Argentiną, kurios metu buvo renkamas lietuvių bendruomenių kultūrinės veiklos dokumentinis paveldas, įrašinėjami prisiminimai ir pasakojimai. Šią ekspediciją finansavo Vasario 16-osios fondas. Jos metu įvyko 26 susitikimai, surinkta daug unikalių istorinių archyvinių dokumentų. Ten gyvenantys lietuvių bendruomenės nariai perdavė gimtajam kraštui įvairių fotografijų, prisiminimų, taip pat laiškų, periodinės spaudos ir raštų.

– 6 psl.

Tas, kuris sutramdo savo dvasią, stipresnis už tą, kuris užkariauja miestus – Ernest Hemingway

Kodėl aš visada turiu padidinamąjį stiklą
arba kaip Lietuvos žemėlapyje įsprausti Kiniją

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Džukus nuo seno miškas rengė ir maitino. Ne veltui yra posakis, „jei ne grybai ir ne uogos, džukų mergos būtų nuogos“. Džukijos gamta dosni visais metų laikais. Miškuose gausu uogų, grybų, žuvingi ežerai kviečia įmerkti meškere, o medžiotojai iš girių retai grįžta be laimikio. Džukai gamtą gerbia ir saugo. Čia daugybė šimtus metų skaičiuojančių, šventais laikomų, medžių, ežerų, šaltinių, pelkių, upių ir upelių. Varėnoje kasmet yra rengiama „Grybų šventė“.

Toks mano gražus, tiesiog idiliškas Džukijos įvaizdis. Tačiau jau daug metų gyvename mieste, perkame parduotuvėje, kurioje galima įsigyti ir įvairių produktų, importuotų iš Lietuvos, taip pat – Kėdainių bendrovėje stiklainiuose konservuotų lietuviškų grybų. Kartais atidžiau paskaitau nupirktų produktų etiketes. Ir kartą – štai, perkūnas iš giedro dangaus!

Reikėjo padidinamojo stiklo, kad galėčiau perskaityti mikroskopinėmis raidelėmis išspausdintą tekstą: „Mushroom Salad. Ingredients: salted mushrooms (...) country of origin – China“. Toliau tai pakartojama lietuviškai: „Grybautojų mišrainė. Sudedamosios dalys: sūdyti grybai (kelmučiai, druska). Kilmės šalis – Kinija“. Ta pati informacija pateikiama ir rusų kalba. Ant tos pačios etiketės, bet jau didelėmis ir aiškiomis raidėmis skaitome „PRODUCT OF LITHUANIA“. Tai gaminyje iš Kėdainių konservų fabriko. Apie savo atradimą pranešiau importo parduotuvės savininkui armėnui. Pradžioje jis netikėjo, bet, pamatęs mikroskopines raideles įsitikino, kad taip yra ir dar pridūrė, kad Kinijos gaminių jis nepardavinės.

Kai apie savo „atradimą“ papasakojau sūnui, tarptautinės prekybos žinovui, jo reakcija buvo rami ir be jokių nuostabų. Jis man priminė, kad jau kuri laiką Kinijoje gaminamos prekės turi įvairių importo į JAV suvaržymų. Juos „apeidama“, Kinija savo gaminius siunčia į kitas šalis, o iš tų šalių tie produktai, gal kiek pakeisti, eksportuojami į JAV ir kitas šalis. Ką į visą tai pasakytų džukų merginos?

Jau užsiminiau apie mikrosopiškas tekso raides. Noriu prie jų vėl sugrįžti. Ne vienerius metus mane stebina, kamuoja, tiesiog iš proto varo raidžių dydžio įvairovė spausdintuose tekstuose. Daug kur

tas dydis yra mažas, per mažas. Ypač sveikatos pramonėje, po nosim pakiša sieksninio ilgio smulkiom raidelėm išrašytą kelių puslapių tekstą ir reikalauja tavo parašo. Tuo pačiu dar reikia pasirašyti du ar tris papildomus dokumentus. Yra buvę atvejų, kur raidelės yra švelniai pilkos spalvos melsvame fone. Beveik jokio kontrasto, nors pačių raidžių dydis yra pakenčiamas.

Technologija keičiasi. Visi kur nors skuba, o prie sveikatos klinikos lango yra išsirikiavę esami ar būsimi pacientai. Vienoje didelėje ligoninėje praėjusią savaitę maloni patarnautoja paprašė ant kompiuterio ekranėlio pasirašyti, kad sutinku su jų taisyklėmis. Jokių taisyklių nerodė ir nemačiau. Tereikėjo

tik mano parašo. Vieno parašo neužteko. Po to dar reikėjo pasirašyti tris kartus. Viską baigęs patarnautojai paminėjau, kad ši nauja procedūra yra paremta pasitikėjimu, o ne informuotu sutikimu. Ji maloniai nusišypsojo ir padėkojo už parodytą pasitikėjimą.

Prisiminiau kitą atvejį. Mano darbe atsirado proga pagreitinti finansinę ataskaitą algos gavimui. Tereikėjo prisijungti prie vienos kompiuterio programos. Kai viršininėms paprašiau nurodymų, kaip tai atlikti, ji man atspausdino 42 puslapių instrukcijas. Neprisijungiau, bet jas pasilikau kaip nepažabotos

biurokratijos pavyzdį. Savo namuose, darbo kabinete ir automobilyje turiu padidinamąjį stiklą. Jo kartais prisireikia ką nors aiškiau pamatyti. Būna atvejų, kur matomas padidintas tekstas, bet tas padidėjimas tik parodo, kad spausdintos raidės yra susiliejusios, dažai subėgę kartu. Iš smulkaus „klecko“ gaunasi tik didesnis „kleckas“. Automobilyje turiu nemažai žemėlapių. Ten ką nors norint pamatyti ir surasti būtinai reikia padidinamojo stiklo, nes mėlynos raidelės ant gelsvo dugno vos matosi, bet prie to per ilgą laiką pripratau.

Prieš nemažai metų JAV buvo priimtas įstatymas, pavadinimu „Americans with Disability Act (ADA)“. Nutariau apsilankyti jų svetainėje ir pažiūrėti kas ten sakoma dėl raidžių didumo ir aiškumo. Mano nustebimui, nėra oficialių nurodymų dėl raidžių didumo. Kituose šaltiniuose radau, kad normalus šriftas yra 10–12 kompiuterio šrifto taškų dydžio. Didelis šriftas yra 16–18 taškų dydžio, o dar didesni šriftai laikomi „milžiniškais“. Įdomu, kad dėl raidžių dydžio dažnėja įvairių skundų ir net keliama bylų teismuose. Tačiau ADA turi savo reikalavimus, išsakytus 38 punktuose. Juose yra aptartas raidžių dydis, kontrastas tarp teksto ir fono, spalva ir t.t. Taip

pat aptartas tekso prieinamumas. Panašių nepasitenkinimų kyla ir televizijos bei kompiuterių pasaulyje. Prie kokios nors reklamos televizijoje porai sekundžių parodomas koks smulkus, bet teisiškai svarbus tekstas, dažnai apsaugojantis prekių gamintojų ar patarnavimų teikėjų interesus. Jokių būdu neįmanoma to teksto per tokį trumpą laiką perskaityti. Bet atsидūręs teisme, kaltinamasis gali įrodinėti, kad reikiama informacija buvo duota.

Susidomėjau, kaip šiuo klausimu yra Lietuvoje. Ten, aišku, yra visokių Europos Sąjungos išgalvotų įstatymų ir taisyklių. Mane gerai nuteikė Lietuvoje kai kur dedamos pastangos biurokratijai užbėgti už akių. Netikėtai atradau Violetos Kačinskienės parengtą 288 puslapių knygą – „Kompozicijos ir grafinio dizaino pagrindai“, išleistą Klaipėdos socialinių mokslų kolegijos. Tai mokymo priemonė su praktinėmis užduotimis, taikoma kūrybiškai nusiteikusiems rašyto žodžio ir vaizdinės informacijos perdavimo kūrėjams.

Baigiant rašyti, mintyse grįžau prie grybų. Kodėl kitų metų „Grybų šventėje“ Varėnoje neturėti prekystalio (Lietuvoje vadinamo stendu), kur Džukijos merginos lankytojams duotų paragauti įvairių grybų, su prašymu atrinkti skaniausius. Vietos čia galėtų rasti grybai iš įvairių pasaulio kampelių. Šalia būtinai reikėtų Lietuvos žemėlapių, kuriame be Aukštaitijos, Žemaitijos, Džukijos, Suvalkijos reikėtų pabandyti įsprausti ir Kiniją.

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti „Draugą“ internete be jokio papildomo mokesčio. Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai:
administracija@draugas.org
ir gauti „log in“ bei slaptažodį.
Skaitykite „Draugą“ greičiau!
www.draugas.org

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00
JAV – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$80.00** • 3 mėn. **\$57.00**
Pirma klase – **\$340.00** • kartą per savaitę **\$240.00**
[Kanada] – metams **\$390.00 (USD)** • 1/2 metų **\$210.00 (USD)** • 3 mėn. **\$110.00 (USD)**
[Lietuvą paprastu paštu] – metams **\$120.00** • 1/2 metų **\$66.00**
Internetinė prenumerata – metams **\$99.00**

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA
JAV metams **\$95.00** • 1/2 metų **\$70.00** • 3 mėn. **\$48.00**
[Kanada] metams **\$150.00 (USD)** • 1/2 metų **\$120.00 (USD)** • 3 mėn. **\$75.00 (USD)**
[Lietuvą] – metams **\$70.00**

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratoras kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija – skelbimai@draugas.org, administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė, audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė – Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė – Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius – Jonas Kuprys

Korektorė – Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.

SKAITYTOJŲ MINTYS

Dar neprinokęs vaisius

Mintys pasižiūrėjus miuziklą „Šnekučiai”

VYTAUTAS MATULIONIS

„Šnekučiai” – dviejų veiksmų, penkiolikos scenų lietuviškas miuziklas pagal Petro Cvirkos romaną „Meisteris ir sūnūs”. Jis buvo parodytas 2019.09.29. Andrews Osborne Academy Auditorium, Willoughby, Ohio. Spektaklio trukmė su pertrauka, apie 2.5 val. Pagrindiniai (profesionalai) dainininkai-aktoriai: Ramūnas Urbietis (Deveika), Nida Grigalavičiūtė (Deveikienė), Deivis Norvilas (Kriza), Renata Norvila (Marcelė), Liutauras (Simas), Linas Sprindys (Andrius), Julius Jokimas (Jonas), Ramūnas Paulauskas (Anundis), Aušra Jasaitė-Paulauskas (Anundienė). Solistų balso rūšys ir scenos personažų giminytės ryšiai programoje nepažymėti. Kompozitorius Algimantas Bražinskas, režisierius Nerijus Petrokas, choreografas Alfredas Kondratavičius, libretas Antano Dilingos. Moterų choras ir Čikagos lietuvių operos choras, lietuvių tautinių šokių ansamblis „Suktinis”, baletų šokėjai.

Neaišku, kodėl šio miuziklo pavadinimas „Šnekučiai”. Šis terminas turi menkinančią prasmę, kaip „niekučiai”, „plepučiai” ir netinka šiam veikalui, kurio pagrindinė mintis yra nenumalšinamas laisvės – fizinės, dvasinės, sielos minties, spaudos, tautos – troškulys, siekis, užsiėmusios kaimo idealisto noras ištrūkti iš jį slegiančios aplinkos, gyventi kūrybingą, naudingą gyvenimą. Ar ne tiksliau būtų jį pavadinti „Skrydžiu į laisvę”, „Laisvės sparnais” ir t. t.? Juk Deveika šiam ryžtingam žygiui yra sukūręs ir medinį „paukštį”, kuris jį atplėstų nuo žemės.

Tai mediniai sparnai, su trimis propeleriais ir ratais. Scenoje šis „aparatas” yra naudojamas dažnai, sumaniai ir įtikinamai: kartais jis tampa tvora, kartais vartais, kitur juo ginamasi nuo užpuolikų, jis ir knarkiančio tinginio lova, ir vyrų šokančių „Mikita” (?) lazdos. Žmonijos istorijoje (tokios skraidyklės kūrimas – red.) tai ne pirmas toks įvykis. Tenka tik prisiminti senovės graikų Ikarą (Icarus), Leonardo da Vinci išradimus ir amerikiečius brolius Orville ir Wilbur Wright. Gaila, kad pirmoje miuziklo scenoje, šis dėmesio vertas ir veikalo eiga iš svarbus meisterio kūrinys suglaustais sparnais buvo nustumtas į šalį lyg tuščias šieno vežimas.

Uždangai pakilus, buvo neaišku, ar veiksmas vyksta dieną ar vakare. Scenos apšvietimas beveik nesikeitė per visą spektaklį, nors scenos gilumoje nuolat besikeičiančiuose vaizduose mirgėjo verpstės, juostos, trobos, juodi šikšnosparniai ir balti balandžiai, Martyno Mažvydo katekizmo puslapiai, vilnijančios pievos, laukai ir Rūpintojėlis.

Tuoju paaiškėjo, kad solistų operi-

nio masto balsams buvo nelengva prisitaikyti prie miuziklo scenos, kuri reikalauja nedalomos, lygiavertės dainos, žodžio ir šokio darnos. Nuoširdžiai

„Šnekučiai”.

į savo vaidmenis įsijaučiančių aktorių balsai mikrofonu buvo taip iškreipti, kad girgždėjo kaip netepti ratai, skambėjo lyg dūžtantis stiklas, o nesiliaujantys būgnai (ar jie jau tapo tautiniu instrumentu?) buvo tikrai sunkus išbandymas ir jautriems klausytojų ausų būgneliams, ir solistų nervams. Toks orkestro triukšmas tiesiog kurtino. Taip norėjosi pasimėgauti nesudarytu žmogaus balsu, tuo jautriausiu muzikos instrumentu. Deja, tiek solistų, tiek choristų dainų žodžiai buvo nesuprantami. Buvo apmaudu. Ateityje, šį pastatymą tobulinant, į tai būtina atkreipti dėmesį.

Scenos erdvė buvo padalinta į dvi dalis: vienoje pusėje dainininkai savo mintis ir jausmus reiškė balsu, o kitoje šokėjai tas pačias mintis ikūnijo grakščiais baletiniais judesiais, nutolusiais nuo lietuviško tautinio šokio. Panašių ir sudėtingesnių baletinių intarpų „Šnekučiuose” buvo daug. Apsisukimai ant vienos kojos (*pirouette*) ar ore (*tour en l’air*), skriejantys šuoliai į orą (*grand jete*) ir kt., džiugino, buvo kuo grožėtis, bet jie buvo svetimi lietuviško kaimo aplinkai. Tačiau toks buvo choreografo sprendimas. Choreografas yra tapytojas, jo drobė yra erdvė, o jo teptukas – lankstus, išlavintas šokančiojo kūnas.

Spektaklio spalvingumą užtikrino ne apšvietimas, bet puošnūs moterų tautiniai kostiumai. Vyrų buvo „pilki”, bet moterys, net dirbdamos lauko ar namų ruošos darbus, dėvėjo tautinius drabužius ir atrodė dailiai. Ar tai buvo idealizuotas lietuviško kaimo atspindys, skirtas tik scenai? Keistai atrodė, kai tautiniais drabužiais pasidabinusi šeimininkė šlavė grindis modernia šluota, kurios, tais laikais, nei su žiburiu Lietuvoje nebūtum radęs. Norėjosi kažko charakteringesnio. Puošnūs tautiniai drabužiai buvo tausojami ypatingoms, svarbioms progoms, o „Šnekučiuose” vienintelė tokia proga buvo Marcelės ir Simos vestuvės – spektaklis spektaklyje – kurį galima rodyti atskirai.

Anksčiau minėta scena buvo viena iš trijų įsimintinų (ir pati ilgiausia) šiame spektaklyje. Joje visi miuziklo veikėjai šokių, dainomis ir vaidyba įti-

kinamai perteikė šios spektaklio dalies idėją.

Tačiau to negalima pasakyti apie kai kurias kitas šio miuziklo scenas. Tarp pastarųjų kartais atsirasdavo trumpos, nepatogios pauzės, kelioms svarbioms sekundėms sustabdančios veikalo eigą.

Vestuvių scena buvo lyg atskiras šokių ir dainų koncertas. Jos greita eiga reikalavo ypatingo tikslumo, atidos iš visų scenos dalyvių ir jie savo užduotį atliko su kaupu.

Tokio dydžio choras miuzikluose nėra dažnas. Choreografiniu atžvilgiu tai buvo sudėtingiausia, sėkmingai suręsta ir vaizdžiai išplėtotą spektaklio scena.

Kitas žiūrovo dėmesį praradęs spektaklio momentas buvo knygnešio scena, kurioje uždraustomis lietuviškomis knygomis besimėgaujantį žmogų užklumpa caro žandarai, čaižydami jį nugaras bižūnais. Savo neatlyžtančiu žiaurumu, ši scena buvo sukrečianti staigmena. Pasirodžius žandarams, išsigandusių žmonių būrys staiga skyla į du galvas rankomis užsidengusių kūnų kauburius, kuriuos be gailėsčio talžo žandarai. Tai išradingas choreografinis sprendimas, atskleidžiantis baime, smurtą ir spaudos laisvės kainą. Šioje

S. Šcedrinės nuotr.

Šventose Mišiose susitiko du pasauliai

ALINA BIČKIENĖ

Iškilmingas Vėlinių ir Visų Šventųjų šv. Mišios ir koncertas „Ave Musica” – tai gražiausia ir dvasingiausia šventė, kuri paskatino pasidalinti įspūdžiais su skaitytojais.

Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos (PJM) bendruomenė tą vakarą rinkosi į iškilmingas šv. Mišias. Tai rimties ir susikaupimo šventė rudenį.

Pakyla visas žemės žmonių pasaulis susitikti, prisiminti ir melstis už savo brangius žmones, iškeliavusius į Anapus. Ta proga ne tik aukojamos šv. Mišios, vyksta koncertai, bet pasaulį yra išvydę gražiausi meno kūriniai. Tai maldingas dviejų pasaulių – regimojo ir nematomo – susitikimas. Vėlės tomis dienomis renkasi į bažnyčią, kur vyksta iškilminga susitikimo eiseną.

Šiais metais misija, kaip ir kasmet, buvo pilnutėlė maldininkų, atgijo, atjaunėjo. Tiek daug jaunų žmonių su savo šeimynėlėmis, kūdikėliais ant rankų, visi jautėsi patogiai.

Misijos Pastoracinės tarybos žmonės ir misijos seselės Laimutė ir Judita nuoširdžiai pasirūpino šventiška bažnyčios aplinka. Žvakučių liepsnelių buvo apšviestas visas kryžių kalnas, gėlėmis ir žvakučių šviesoje spindėjo ir visa bažnyčia. Buvo sukurta šventiška aplinka, kad visiems būtų jauku, patogiu ir gera mūsų bažnyčioje.

Iškilmingas šv. Mišias aukėjo misijos direktorius Tėvas Algis Baniulis,

scenoje, kapodami susikūprinčius žmones žandarai skriejo beveik nesiekdami žemės.

Trečia, visiškai skirtingos nuotaikos, lyriškiausia, tyliausia ir kartu jausmingiausia miuziklo scena – Deveikos ir Krizo duetas jiems besisupant ant išskleistų medinio „paukščio” sparnų, prisimenant neišsipildžiusias jaunystės svajas ir nesėkmes. Jie atrodė tarsi pasiruošę pakilti į išsiilgtas erdves. Čia muzika ir gilaus jausmo paprastumas kalbėjo tiesiai į širdį, atskleisdamas kaimo žmogaus idealizmą ir neužgesinamą viltį. Duetui pasibaigus, salę keletą sekundžių gaubė tylą, kurią pertraukė sužavėtų žiūrovų plėtimai.

„Šnekučiai” yra dar bręstantis, didelių užmojų, scenos meno kūrinys, dar nokstantis vaisius. Jo branduolį sudaro profesionalai, o juos supa menui pasišventę mėgėjai: balsingas choras, miklūs šokėjai ir statistai, jautrūs scenos ritmams. Choreografiškai kai kurios šokių dalys, priminė garsų Broadway muziklą „Fiddler on the Roof”, o lietuviškiems tautiniams šokiams nebūdingi „prisėdimai” – rusiškuosius pritūpimus. Muzikinė palyda galėtų būti įvairesnė, „arijos” buvo gana panašios. Kadangi miuziklo pagrindas yra dainininkai, orkestras turėtų jiems „nusilenkti” ir jų neužlieti garso tvanu. Jei operoje, berods, pagal Gioacchino Rossini, reikia *voce, voce, eancora voce* (balso, balso ir dar balso), tai miuzikle, kuris tokių didelių reikalavimų nekelia, laimingu atveju, dainą, žodį ir šokį perteikia tas pats personažas. Kai taip atsitinka, įvyksta stebuklas. „Šnekučių” „sutartinė” šioje srityje dar ne visai „sutaria”, bet graži padaryta pradžia žada giedrą ateitį.

giedojo „Ave Musica” choras. Padėka t. A. Baniuliui už gražias ir iškilmingas Vėlinių Mišias bei prasmingą pamokslą, skirtą šiai šventei.

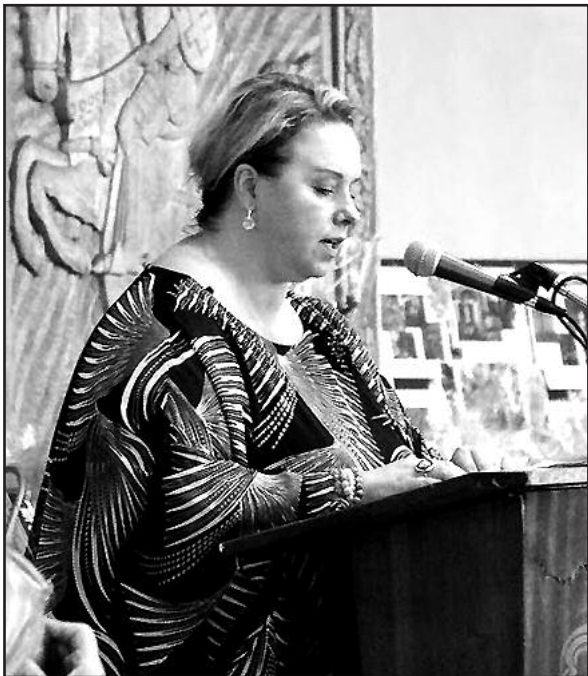
Po trumpos pertraukėlės visa bažnyčia susikaupė „Ave Musica” koncertui.

Jam prasidėjus, staiga bažnyčioje užgeso visos šviesos, įsivyravo nejaukiai gili tamsa ir tylą. Staiga pasirodė Vėlių procesija. Tamsoje žmonių nesimatė, tik ore suspindėjo mirksinčių žvakelių procesija, lėtai slenkanti per bažnyčią link altoriaus. Įspūdingas reginys, tarsi vėlės atkeliavo į joms skirtą koncertą. Tamsoje pasigirdo dūškų raudos ir sielvartinių aimanų garsai, kuriuose eilėmis išreiškiamas gilus sielos skausmas. Dūškų raudas giedojo Roma Kaveckas, Virginija Savrimienė ir Daiva Guzelytė-Švabienė.

Staiga vėl bažnyčia nušvito ryškia šviesa ir choras pradėjo jaudinančią programą.

Vėlinėms skirtos giesmės ir dainos sužavėjo klausytojus, kurie liko dėkingi už nuostabų koncertą choro vadovei Jūratei Grabliauskienei, solistėms Nidai Grigalavičiūtei ir Danguolei Žibkutei-Pažemeckienei, chorui, akompaniatorei Lisai Kristinai. Koncertą vedė ir eiles skaitė Vilma Kava, padėka už jos gražias eiles ir koncerto vedimą. Padėka misijos bendruomenei ir visiems maldininkams už gausų dalyvavimą šv. Mišiose Vėlinių garbei.

TELKINIAI

Popietės vedėja – valdybos narė Giedrė Savukynienė.

Meninę programą atliko talentingi dvynukai Monika ir Matas Mikuckai.

Dainos Čyvienės nuotraukos

Derliaus pietuose pasidžiaugta nuveiktais darbais

AUDRA KUBILIŪTĖ DAULIENĖ

Lapkričio 3 d., puikią rudens popietę Pasaulio lietuvių centre (PLC) Lemonte susirinko gražus būrys organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ (VVJM) narių ir rėmėjų į šių metų Derliaus šventę.

Popietės vedėja – valdybos narė Giedrė Savukynienė. VVJM yra pelno nesiekianti organizacija, įkurta prieš daugiau kaip 20 metų Čikagos apylinkėse. Ji remia vaikų pomokyklinius dienos centrus, esančius Lietuvoje. Šiuose centruose vaikai, kurių gyvenimo sąlygos socialiai remiamose šeimose yra tikrai nelengvos, turi progą paruošti pamokas, užkasti, ir pabūti kartu jaukioje ir saugioje atmosferoje.

Giedrė pasveikino visus, susirinkusius į dvidešimtą VVJM Derliaus – rudens šventę. Ji priminė, kad pirmosios šventės buvo vadinamos Raganų pietumis, nes vyko maždaug tuo pačiu metu, kai JAV šventė Halloween šventė. Tačiau organizatoriai išgirdo, kad kai kurie žmonės nenori eiti pas raganas, šventės pavadinimą pakeitė į Derliaus šventę. Naujas pavadinimas yra ne tik daug gražesnis, bet ir geriau apibūdinantis organizacijos veiklą. Tikrai dera derliumi pavadinti visus organizacijos laimėjimus. Gera džiaugtis jaunuoliais, kurie dalyvavo įvairiose charakterio ugdymo programose, surengtose jau dešimtyje mūsų organizacijos remiamų centrų.

VVJM ne tik rengia programas ir finansiškai padeda vaikų pomokyklinius dienos centrus, bet taip pat paruošia ir išleidžia JAV moksleivius savanoriauti tuose Lietuvos centruose. Nuo 2000 metų per 100 JAV moksleivių savo ir tėvų lėšomis yra keliavę į Lietuvą ir savanoriavę pomokykliniuose dienos centruose. Tai puiki proga Amerikoje užaugusiam jaunimui tobulėti, padedant tiems, kurių gyvenimas nelengvas. Tuo pačiu ši jų savanorystė yra proga iš arčiau susipažinti su savo senelių ar tėvų gimtine. 2019 m. vasarą į Lietuvą keliavo ir dienos centruose dirbo 18 moksleivių savanorių.

Popietės vedėja paprašė pakelti rankas tuos, kurie yra buvę valdyboje, taryboje, savanoriavo centruose Lietuvoje, arba kurių vaikai kada nors ten savanoriavo. Buvo labai smagu, kad didelė dalis Derliaus pietų dalyvių iškėlė rankas.

Ilgametis VVJM tarybos narys Rimas Griškelis sveikino dalyvius Lietuvių Fondo (LF) vardu, primindamas, kad ši puiki organizacija padeda vaikams, o tai yra nepaprastai svarbus darbas. Per pastaruosius penkerius metus Lietuvių Fondas paskyrė per 21 000 dolerių įvairioms VVJM programoms.

Šios organizacijos rėmėjus taip pat pasveikino JAV LB pirmininkas Arvydas Urbonavičius. Jis dėkojo visiems, įsteigusiems šią ir kitas labdaringas lietuviškas organizacijas išeivijoje, sakydamas, kad ši nuostabi ir nuoširdi veikla jaunimui rodo pavyzdį kaip organizuotis, remti, padėti lietuviams ir Lietuvai. Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) pir-

Popietės svečiai – dosnūs organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ rėmėjai.

mininkas, Vladas Oleinikovas, atvykęs į PLJS suvažiavimą iš Londono, taip pat sveikino susirinkusius, dėkodamas visiems už geraširdiškumą ir pastangas padėti Lietuvoje sunkiai gyvenantiems vaikams.

VVJM tarybai ir valdybai buvo išreikšta padėka. Meninę programą atliko talentingi dvynukai Monika ir Matas Mikuckai, pianinu paskambinę puikiai parinktų kūrinį.

Tėvas Algis Baniulis, Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos direktorius, pasveikino susirinkusius, palinkėjo organizacijos nariams dar ilgai tęsti savo veiklą, ir palaimino vaišes.

Šventės dalyviai, skaniai pavalgę, nekantriai laukė loterijos. Tarp loterijos laimėjimų buvo labai gražių gėlių ir įdomiai paruoštų pintinių su visokiausiomis gėrybėmis. Loterijos vedėjos – VVJM valdybos narės Giedrė Savukynienė ir Rėda Baranauskienė, o laimingus bilietus traukė Smiltė Barauskaitė. Kaip smagu, kad laimėtojų buvo beveik prie kiekvieno stalo! Po loterijos vyko aukcionas, ku-

rio laimėtojas buvo Birutės Pabedinskienės iškeptas tortas Napoleonas.

Popietės dalyviai padėkojo gardžius pietus paruošusiai šeimininkei Zitai Šoliūnaitei-Kušeliauskienei ir stalus aptarnavusiems Lipniūno-Stulginskio kuopos moksleiviams ateitininkams, Daumanto-Dielininkaičio kuopos vyr. Jaunųjų ateitininkų kuopos nariams bei jų draugams. Kai kurie iš jų galbūt ateityje nuspręs savanoriauti Lietuvoje, VVJM remiamuose centruose.

Atsisveikindama su dalyviais, popietės vedėja padėkojo visiems ir kvietė lankytis PLC prieškalėdinėje mugėje gruodžio 7-8 dienomis, kur VVJM narės pardavinės skanias pyragus, tortus ir kt. O 2020 m. vasario mėn. pakviesime visus į metinę ataskaitinę konferenciją. VVJM neseniai pakeitė savo pašto adresą. Naujasis adresas: 14911 E. 127th Street, Lemont, IL 60439.

Norintys sužinoti daugiau apie šią ypatingą organizaciją kviečiami aplankyti www.childgate.org internetinę svetainę.

Derliaus šventės pietų metu salėje talkino gražus būrys jaunų savanorių.

E. Levin nuotr.

vdul.it nuotr.

Užsienio lietuviai kviečiami į žiemos kursus

Aktyvūs užsienio lietuvių bendruomenių nariai, lituanistikos (baltistikos) centrų ir kiti užsienio aukštųjų mokyklų studentai kviečiami sausio mėnesį praleisti Lietuvoje studijuojant lietuvių kalbą ir kultūrą Klaipėdos, Vytauto Didžiojo arba Vilniaus universitetuose.

Atrinktiems dalyviams bus skiriama 570 Eur parama ir apmokėtas kursų mokestis. Konkursą rengia Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kartu su Švietimo mainų paramos fondu.

„Kviečiame intensyviai ir prasmingam mėnesiui atvykti lietuvių kilmės asmenis ir užsieniečius, baltistikos centruose studijuojančius mūsų kalbą, pagilinti lietuvių kalbos ir kultūros žinių, iš arčiau susipažinti su Lietuva. Valstybė, skirdama fi-

nansinę paramą vasaros ir žiemos trumpiesiems kursams, skatina gabius ir aktyvius užsienio šalių piliečius ir užsienio lietuvius atvykti į Lietuvą, plėčia galimybes užsieniečiams mokytis lietuvių kalbos, pažinti Lietuvos istoriją ir kultūrą“, – sako švietimo, mokslo ir sporto viceministrė Jolanta Urbanovič.

Atrenkant studentus pirmenybė bus teikiama tiems, kurie pirmą kartą atvyksta į lietuvių kalbos ir kultūros kursus, taip pat savo šalyje studijuojantiems ar neformaliu būdu besimokantiems lietuvių kalbą, istoriją ir kultūrą.

Paraiškos konkursui teikiamos internetu per pasirinktos aukštosios mokyklos, kurioje lankys kursus, paraiškų teikimo sistemą. Vilniaus uni-

versitetas paraiškas priims iki lapkričio 19 dienos, Vytauto Didžiojo universitetas – iki lapkričio 24 dienos, Klaipėdos universitetas – iki lapkričio 25 dienos. Vieno mėnesio studijoms iš viso bus priimama 60 dalyvių.

Skiriamos paramos tikslas – pritraukti gabius užsienio šalių piliečius ir užsienio lietuvius studijuoti Lietuvoje, plėsti galimybes užsieniečiams mokytis lietuvių kalbos, pažinti Lietuvos istoriją ir kultūrą.

Visą informaciją apie konkursą galima rasti Švietimo mainų paramos fondo interneto svetainėje <https://studyin.lt/scholarships/lithuanian-language-and-culture-courses-summer-and-win-ter/>.
Alkas.lt

Živilės draugovės pirmoji metų sueiga

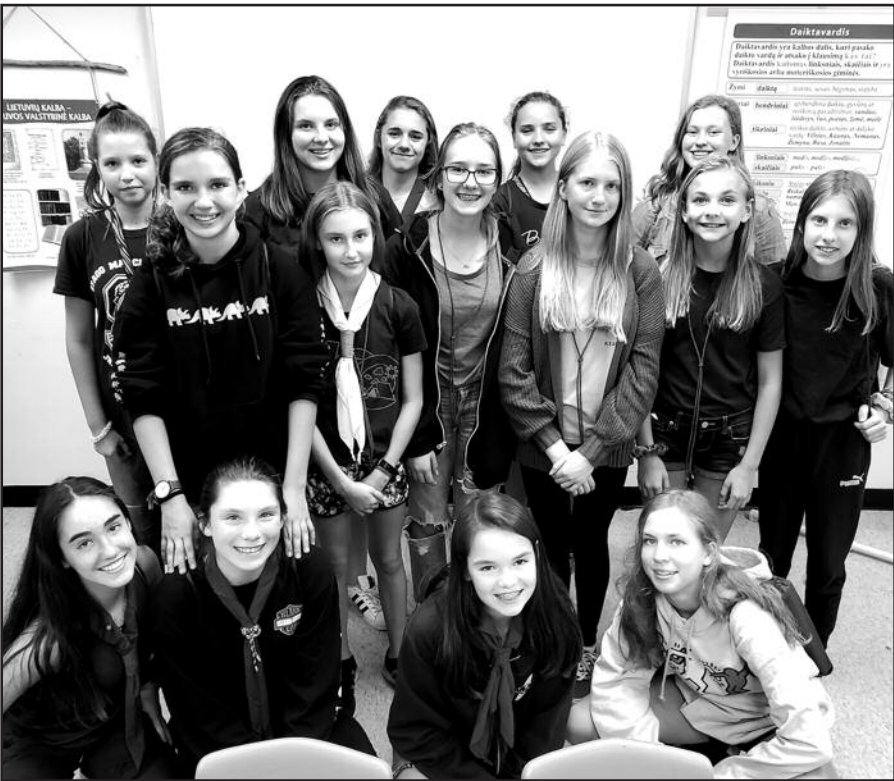
PS. FIL. RIMA LINTAKAITĖ

Rugsėjo 14 d. vyko Aušros vartų-Kernavės tunto sueiga. Buvo labai smagu vėl pasimatyti su visom po vasarinių atostogų! Per šią tunto sueigą specialybes įgijo šios sesės: pėdsekės – Kotryna, Sigutė, Amelia, Ona, Vija, Monika, Kristina; Lietuvos istorikės – Vija; vadovavimo – Sigutė; papročių – Sigutė, Kristina; fotografės – Amelia; muzikos mėgėjos – Sigutė; laužavedės – Vija. Kitos dvi prityrusios skautės įsigijo skiltininkės vyresniškumo laipsnį: Sigutė ir Kotryna. Mūsų tunto pritsės vasario mėnesį pradėjo „Scouts BSA“ programą ir per vasarą užsidirbo daug „Scouts BSA“ specialybių (merit badges). Ona ir Monika įsigijo: Rifle Shooting, Canoeing, Motorboating, Horsemanship, Metalwork, Pottery, Pulp and Paper ir Art specialybes. Taip pat Ona įsigijo Photography ir Kayak specialybes. Kotryna – Chess, American Labor, Entrepreneurship, Welding ir Law specialybes. Sesės Kotryna, Amelia, Vija ir Kristutė – Cyber Chip ženklą – tai yra

programa, skirta vaikus mokyti apie saugų internetą. Dar kitos sesės įsigijo „Scouts BSA“ Scout Rank (pirmas patyrimo laipsnis Erelio laipsnio taku): Ona, Vija, Amelia, Kotryna ir Kristutė. Sveikinu seses, įsigijusias tiek daug specialybių, ženklų ir patyrimo laipsnių!

Rugsėjo 21 d. prasidėjo Aušros vartų-Kernavės tunto draugovių sueigos. Jeigu sekate Živilės draugovės nuotykius nuo praėjusių metų, žinosite, kad šioje draugovėje buvo devynios prityrusios sesės. Šiais metais mūsų skaičius pakilo iki aštuoniolikos – devynios sesės perėjo į prityrusių skaučių draugovę iš Šešupės skaučių draugovės. Tai gi linksmumas prasidėjo!

Per pirmą draugovės sueigą mes peržiūrėjome specialybes, kurias įgysime šiais metais, kur išskylausime, ir kitus svarbius įvykius. Pasiskirstėme į skiltis, išsirinkome vardus ir sugalvojome skilčių šūkius! Živilės draugovės skilčių vardai šiais metais yra: Gudrios lapės, Kvailos ančiasnapės, Keistos karvės ir Linksmos iguanos. Todėl, kad šioje skautų šakoje vado-

Sesės Živilės po pirmos draugovės sueigos.

vaujamės skilčių sistema, pasiskirstėme draugovės ir skilties pareigomis. Sesė Kristutė sutiko būti Živilės draugovės vyr. skiltininke (angliškai „Senior Patrol Leader“); sesė Kotryna bus bibliotekininkė. Skilčių skiltininkės: sesės Kotryna, Ona, Lara ir Ju-

lytė. Skilčių paskiltininkės: Amelia, Monika, Sonya, Gabrielė. Skilčių korespondentės: Vija, Simona, Erika ir Ieva. Skilčių istorikės: Sigutė, Liepa, Magda, Stefa ir Adriana. Sveikinu seses, pasirinkusias dirbti naujose pozicijose!

Sesės Živilės stovi draugiškai ir pasirodo savo naujas skautiškas kuprines.

Rimos Lintakaitės nuotraukos

Algimantas Rastauskas, Lietuvos garbės konsulas emeritas Argentinoje su žmona: „Turime dvi dukras, kurios myli Lietuvą“.

Bražiūnų šeima iš Urugvajaus.

Lukiškių aikštėje – Pietų Amerikos lietuvių gyvenimo gabalėliai

Atkelta iš 1 psl.

Parodoje Lukiškių aikštėje kartu su Urugvajaus bei Argentinos lietuvių bendruomenės narių fotografijomis (jų autorė – jauna fotografė Berta Tilmantaitė) pristatoma ir devyniolika ekspedicijos metu užrašytų istorijų. Tai prisiminimai apie laimės ir ramybės ieškojusius ar nuo negandų bėgusius lietuvius, kurie XX amžiaus viduryje atvyko į jiems visai nežinomą ir svetimą šalį. Stenduose užrašytose istorijose bendruomenės nariai dalijasi prisiminimais apie Lietuvą, pasakojimais apie sunkias darbo paieškas ir norą grįžti namo, taip pat kalba apie bendruomenės svarbą ir bandymus išsaugoti tautinę tapatybę.

Nėra žinoma, kada pirmieji tautiečiai atvyko į Urugvajų ir Argentiną, tačiau jau nuo XIX a. pabaigos čia gyvenę lietuviai XX amžiaus pradžioje susibūrė į bendruomenę. Tiek Urugvajaus, tiek Argentinos bendruomenėse buvo vykdoma aktyvi veikla – padėta Lietuvai įtvirtinti Nepriklausomybę, rinktos lėšos įvairiems labdaros fondams, leisti laikraščiai ir knygos, rengti spektakliai, minėjimai ir vakaronės.

Iš Urugvajaus į Lietuvą atvežta daugiau negu 20 kg archyvinės medžiagos, surinktos iš ten esančios lietuvių bendruomenės. Tarp dokumentų – pirmieji Urugvajuje leisti lietuviški laikraščiai „Darbas“, „Laisvoji Lietuva“, „Urugvajaus lietuvių kolonijoje“, „Naujoji banga“, taip pat lietuvių susirašinėjimai prieš Antrąjį pasaulinį karą su Pietų Amerikos lietuviais, visas Urugvajaus lietuvių bendruomenės archyvas – minėjimų, susirinkimų, kongresų fotografijos, teatro, renginių afišos, diplomatų kalbos.

Į Lietuvą atvežti ir Urugvajuje esančioje lietuvių bažnyčioje aptikti muziko Miko Petrausko kūriniai, diplomatų Berutės Žukos ir Kazimiero Grauzinio surinkti dokumentai, Lietuvos užsienio reikalų mi-

Lietuvių klubas „Susivienijimas lietuvių Argentinoje“.

A. Vaškevičiaus nuotr. iš parodos Lukiškių aikštėje

nisterijos, Lietuvių aktyvistų fronto, Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto raštai, taip pat garsaus Urugvajaus dailininko Alfredo Stanevičiaus darbai.

Lietuvos garbės konsulė emeritė Berutė Žukas taip pasakojo ekspedicijos dalyviams: „Aš visą laiką jaučiausi taip, lyg gyvenčiau Lietuvoj. Pirmadienį – Lietuvių bendruomenės komisijos susirinkimas, antradienį – teatro repeticijos, trečiadienį – šokių ar dainų grupė, penktadienį – choro repeticija, o savaitgaliais vykdavo pietūs, arbatėlė arba vakarėlis su bendruomene, sekmadienį eidavau į mišias lietuvių bažnyčioje. Pilna savaitė. Ir iki pat 30 metų taip gyvenau. Kolektyvai keitėsi, bet vis vien. Vėliau jau

pati mokiau vaikus tautinių šokių, eilėraščių, rengdavom stovyklas, spektaklius vaikams. Būdavo taip gražu, neįsivaizduojat“.

Anot Lietuvos literatūros ir meno archyvo specialistės ir ekspedicijos Urugvajuje vadovės Vaidos Jonušytės, Urugvajuje atrasti archyviniai dokumentai svarbūs tuo, kad apie užsienio lietuvių veiklą vis dar žinoma nelabai daug.

„Susikūrusios lietuvių bendruomenės aktyviai palaikė Lietuvą okupacijos laikotarpiu ne tik leisdamos atsisaukimus spaudoje, bet ir organizuodamos šventes, šokių vakarus, teatro pasirodymus viešose erdvėse, taip pat atstovaudamos Lietuvai konferencijose, parodose, leisdamos ir platindamos Lietuvos istorijos knygas, bukletus, plakatus“, – teigė V. Jonušytė.

Ekspedicijos metu trys merginos – V.Jonušytė, B. Tilmantaitė ir Austėja Milvydaitė nuvyko į Pietų Ameriką ir ten pabuvo mėnesį laiko. Per tą laiką jos aplankė 5 miestus, paėmė 26 interviu, padarė apie 1000 skaitmeninių fotografijų (per 12 vidutinio formato juostelių), surinko ir pagarbino atgal į Lietuvą 120 kilogramų archyvinių dokumentų ir sutiko daugybę žmonių.

V. Jonušytė pasakojo, kad kelionė į Urugvajų ir Argentiną buvo jau trečia Lietuvos literatūros ir meno archyvo rengiama ekspedicija po pasaulio lietuvių bendruomenes. Neseniai buvo surengta ir ketvirtoji, kurios metu aplankyti Australijos ir Naujosios Zelandijos lietuviai.

Viešnios iš Lietuvos Pietų Amerikoje išgirdo, kaip laikotarpiu tarp dviejų pasaulinių karų iš mažų miestelių kilę lietuviai, už savo santaupas nusipirkę bilietą į vieną pusę į mažai girdėtą kraštą, o kartais net nežinodami tiksliai kur, leidosi į mėnesį trunkančias keliones laivais, nemokėdami kalbos

Berutė Žukas, Lietuvos garbės konsulė emeritė Urugvajuje.

Seserys kazimierietės Argentinoje mokė lietuvių vaikus.

ir nežinodami, kas jų ten laukia. Kartais tokios keleivės buvo vienos net 18 metų neturinčios mergaitės, kurias uostuose turėdavo pasitikti jų gimnainiai – jie kartais ir nepasitikdavo, bet jas globoti imdavo kiti Pietų Amerikoje įsikūrę lietuviai – šios istorijos viešias itin sužavėjo.

Naujosios parodos nuotraukose – įvairios lietuvių šeimos Urugvajuje ir Argentinoje, taip pat bendruomenės nariai, čia įamžintos ir šv. Kazimiero ordino vienuolės Argentinoje. Sese-rijos įkūrėja sesuo Marija Kazimiera Kaupaitė nuo 1907 metų su seserimis dirbo Čikagoje, taip pat Amerikos šiaurės rytuose, o išgirdusi, kad lietuviai pradėjo emigruoti į Argentiną, Kordobos mieste įkūrė Lietuvos Respublikos vardo mokyklėlę, kurioje iš JAV atvykusios seserys kazimierietės visą gyvenimą mokė lietuvių vaikus.

Dar vienoje nuotraukoje – mėsos apdirbimo cechai Montevidėjuje, Urugvajuje, vadinti „figorifico“ – čia XX amžiaus pirmojoje pusėje dirbo daugiau kaip 6 tūkstančiai emigrantų, tarp jų nemažą dalį sudarė lietuviai. Įdomi ir nuotraukoje įamžinto Cerro ažuolo istorija – 1991 metais iš Urugvajaus į Nepriklausomybę atgavusią Lietuvą atvyko pirmoji lietuvių grupė. Išvykdamį namo į Lotynų Ameriką jie parsivežė ažuolo daigelį, kurį pasodino Montevidėjaus lietuvių bendruomenės kieme Cerro rajone – į iškastą duobę buvo įberta lietuviškų gintarų ir įpiltas šlakelis „Krupniko“.

Iš šios ekspedicijos Lotynų Amerikoje grįžusi fotografė B. Tilmantaitė sakė, kad jos tikslas ir užduotis buvo sudokumentuoti ten gyvenančius lietuvius, padaryti fotografijas – jų portretus, taip pat sudokumentuoti vietas, tai, ką ten rado, darbo procesą. „Parodai fotografijas dariau naudodamasi vidutinio formato juostiniu fotoaparatu – pats kūrybinis procesas buvo lėtesnis, leido daugiau pabendrauti su žmonėmis, visada naudojasi tik natūralia šviesa ir esamomis aplinkybėmis. Kartais laiko susitikti ir fotografuoti buvo labai mažai, aplinkybės nepalankios, bet tame yra daug dokumentinės fotografijos žavesio“, – pasakojo ji.

V.Jonušytė pabrėžė, jog Lietuvos literatūros ir meno archyvas labai daug dirba, kad archyvai neliktų tik saugyklose ar namų stalčiuose - juk tai mūsų istorija, kurią reikia pasakoti, rodyti, tyrinėti. Bendras šių ekspedicijų tikslas ne tik rinkti informaciją ir dokumentinį paveldą, bet ir pažindinti visuomenę su pasaulio lietuviais, jų istorija.

„Man atrodo, tokia paroda labai reikalinga. Norisi, kad žmonės ne tik perskaitytų lietuvių istorijas, bet ir jas pamatytų, nes istorijas pasakoja ir pašnekovus supanti aplinka – daiktai, namai, net žmonių veiduose, laikysenoje galima įžvelgti pasakojimo detalių. Neabejoju, jog kiekvienas žiūrovas iš ekspozicijos išsineš kažką sau artimo ir naujo.

Nors kultūrinė veikla padėjo nepamiršti lietuvių kalbos ir svetimose šalyje išlaikyti tautinę tapatybę, lietuvių bendruomenių gretos retėja. Todėl ekspedicijos metu surinkti kultūrinės veiklos archyviniai dokumentai ir užrašyti pasakojimai yra svarbūs liudijimai, padedantys suvokti nepaprastai sudėtingą ir painią lietuvių tautos istoriją“, – sakė ji.

Paroda Lukiškių aikštėje veiks iki lapkričio 25-osios. Vėliau planuojama ją parodyti kituose Lietuvos miestuose.

Amerikoje ieškos lietuvių iš Nicos pėdsakų

Atkelta iš 1 psl.

Apie tai, kokią iki šiol mažai atskleistą Lietuvos inteligentijos pasitraukimo iš Lietuvos pusę rengiamasi parodyti būsimame filme, kokie darbai laukia ir kas įdomaus jau surasta – „Draugo“ interviu su A. Jevdokimovu.

Pristatykite savo būsimą filmo idėją ir kokia komanda imasi ją įgyvendinti?

Prodiuserė ir režisierė Aušra Lukošūnienė, aš, režisierius Arturas Jevdokimovas ir Ramunė Rakauskaitė, kuri yra scenarijaus autorė. Tikimės, kad prie mūsų komandos prisijungs ir čia gyvenantis dokumentininkas Arvydas Reneckis.

Mes rengiamės kurti filmą apie tai, kaip Antrojo pasaulinio karo pabaigoje dalis Lietuvos inteligentijos – kariškiai, menininkai, diplomatai, mokslo ir verslo žmonės traukėsi iš Lietuvos per Pietų Prancūziją, laikinai gaudami prieglobstį Nicoje ir jos apylinkėse. Ten tuo metu gyveno Lietuvos diplomatai Petras Klimas, Jurgis Savickis ir Antanas Liutkus. Pastarojo šeima buvo įsigijusi vilą „Amerika“. Tose apylinkėse tuo metu būta vilų ir lietuviškais vardais – „Ariogala“ (ji priklausė Savickių šeimai – red.), „Lituanica“...

Mes, būsimą filmo kūrėjai, turime veiksmų planą. Pirmiausia rašyti paraišką Lietuvos kino centrui, kad gautume paramą projekto vystymui: reikia surinkti medžiagą, kurios, neabejojame – yra labai daug. Norime panaudoti to laikmečio, o ir ankstesnio, archyvus. Tarp jų tikimės rasti ir asmeninių. Dalis tos medžiagos, manome, yra neidentifikuotos, „neatastos“, ir, galbūt, nusėdusios Amerikoje, kur galų gale atsirado tie žmonės, keliavusieji per Prancūziją.

Kaip sekasi rinkti tą medžiagą, gal jau esate ką nors įdomaus suradę?

Yra gyvas diplomato A. Liutkaus sūnus Perkūnas Liutkus, kuris gyvena Prancūzijoje. Jam jau apie 80 metų.

Bet kadangi su jų šeima, su jo tėvu labai daug susiję emigracijos laikmečio istorijos, tai ši šeima yra labai svarbi dalis. Perkūnas Liutkus yra nepaprastai įdomus, iki šiol veiklus ir įdomų gyvenimą pragyvenęs žmogus (pažintis su Fidelio Castro ir kt.)... Tuo metu, kai vyko šie įvykiai, apie kuriuos žadame pasakoti savo filme, jis buvo dar vaikas, Tačiau mes vis vien žadame jį „kamantinėti“. Aš manau, kad jis taps filmo pagrindiniu herojumi.

Įdomioji filmo dalis jau yra atrasta ir netgi perduota į Lietuvos Valstybės archyvą. Tai yra filmuota medžiaga. Diplomatas A. Liutkus 1949 metais buvo nupirkęs 16 mm filmavimo kamerą. Yra išlikę daug, trys valandos jo filmuotos medžiagos, kuri apima keiliolikos metų laikotarpį (jis baigiasi po karo). Ten užfiksuota nemažai namų vaizdelių. Tuo ta medžiaga ir yra gera, nes joje – tikrasis gyvenimas. Nufilmuota, kaip kažkas laiko ir prižiūri ožką... Tu žiūri ir matai žmogų, jo emocijas: matai, kaip šeima linksmينasi ar liū-

A. Jevdokimovas: „Tikime, kad Amerikoje yra palikuonių tų Lietuvos inteligentijos atstovų, kurie karo pabaigoje į JAV keliavo per Nicą. Viliamės, kad jų šeimų archyvuose laiko ma vertingos istorinės medžiagos.

di, pavyzdžiui, kaip savo šunį laidoja... Tikro gyvenimo akimirkos, kurios paprastai išlieka atmintyje. Mus ta filmuota medžiaga ir „užkabino“. Tikime, kad įdomu bus žiūrėti filmą, nes jis bus suasmenintas.

Kiek laiko planuojate skirti to filmo kūrybai?

Filmą ruošiamo gamybai, tas procesas tikrai užtruks, manome, kad apie porą metų. Kol kas tai tik rengiamojo darbo pradžia – siūlo galas už kurio paėmę tempisme. Bet visi požymiai rodo, kad turėtų jo prisivynioti daug. Tikrai turi būti likusios tos vizualinės ir kitokios medžiagos, negali nebūti. Nes buvo filmuota ir gal guli tie daiktai kokioje palėpėje. Jei dar išsilaukė tie kadrai, mes atliksime tam tikrą vaidmenį – su skaitmeninsime.

Tai yra seklis darbas, kurį, kaip sakėte viename savo interviu, mėgstate dirbti?

Taip, jis labai įdomus, ypač tuomet, kai pasiseka rasti ką nors įdomaus. Pasinaudojau proga atvažiuoti į Čikagą, kad ir trumpam, bet norėjau susipažinti su kai kuriais žmonėmis ir papasakoti apie tą projektą. Mes visur ieškosime tų Prancūzijos galų, niekada nežinai, kur ir ką surasi. Gal kas prisimena, ar turi su tuo laikotarpiu susijusios medžiagos, gal atsilieps. Yra vilties, kad gali atsiliiepti ir tų emigrantų šeimų nariai, palikuonys, kurių tėvai traukėsi per Pietų Prancūziją.

Ačiū už pokalbį.

Svečias apžiūrėjo muziejuje veikiančią parodą „No Home To Go To“.

Virginijos Petrauskienės nuotraukos

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Rasti partizano Juozapo Streikaus–Stumbro palaikai

Vilnius (ELTA) – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (LGRTC) pranešė, kad Vilniaus Našlaičių kapinėse rasti partizano, Lokio rinktinės Džiugo tėvūnijos vado Juozapo Streikaus palaikai.

„Palaikų autentiškumas nustatytas Valstybinei teismo medicinos tarnybai atlikus DNR tyrimus bei kaukolės ir asmens fotografijų sugretinimus“, – skelbia LGRTC.

1945 m. rugsėjo 28 d. Juozapas Streikus–Stumbras tapo Lokio rinktinės Vyties kuopos vado pavaduotoju. 1947 m. rugsėjo mėn. paskirtas šios kuopos vadu, o 1949 m. sausio 7 d. – Lokio rinktinės Džiugo tėvūnijos vadu.

Partizanas dalyvavo daugkartiniuose ginkluotuose susirėmimuose su sribais ir NKVD daliniais Lietuvos ir Latvijos teritorijose. LSSR KGB pirmininkui Kazimierui Liaudžiui garantavus partizanų neliečiamumą 1958 m. liepos 22 d. legalizavosi. Tačiau Streikų, kaip ir kitus partizanus, so-

Vilniaus Našlaičių kapinėse atrasti partizano J. Streikaus-Stumbro palaikai. Archyvo nuotr.

viėtų valdžia apgavo: 1961 m. spalio 6 d. KGB jis buvo suimtas ir nuteistas mirties bausme. J. Streikus-Stumbras sušaudytas 1962 m. rugpjūčio 17 d. Vilniuje.

1998 m. J. Streikui pripažintas kario savanorio statusas, Krašto apsaugos ministerijos 1999 m. įsakymu jam suteiktas kapitono laipsnis, prezidento 2001 m. dekretu apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties).

Prezidentas pasirašė žvalgų mainų įstatymo pataisas

Vilnius (LRS inf.) – Seimas pritarė įstatymo pataisoms, keičiančioms Baudžiamojo kodekso straipsnį, detalizuojantį žvalgų su kita valstybe apsikeitimą ir teisinės prezidento galimybės suteikti malonę dėl šnipinėjimo nuteistiems asmenims.

Pataisų iniciatoriaus, Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko Dainiaus Gaižausko teigimu, pataisų reglamentavimas ne tik suteiks skaidrumo ir viešumo, bet ir detalizuos teisinę galimybę sugrąžinti užsienyje esančius ir už šnipų veiklą nuteistus lietuvius.

Dar vienas iš projekto tikslų – šnipų apsikeitimo su kita valstybe galimybės sudarymas.

Šiomis pataisomis bandoma reglamentuoti malonės suteikimą.

Priimto projekto siūlymu, nuteistasis gali būti atleistas nuo visos ar dalies bausmės atlikimo, jeigu prezidentas patenkina jo malonės prašymą.

Lietuvoje sparčiai mažėja bankų skyrių

Vilnius (lrytas.lt) – Lietuvoje sparčiai mažėja banko skyrių, dėl to kyla daug nepatogumų. Skaiciuojama, kad 2011 metais bankų padalinių skyrių skaičius viršijo 900, o šių metų pirmąjį pusmetį kredito įstaigų sumažėjo kone perpus – jų buvo kiek daugiau nei 450. Vis mažėjantis bankų padalinių skaičius prasilenkia su klientų lūkesčiais.

Beveik kas antras Lietuvos gyventojas per metus bent kartą apsilanko banko skyriuje. Padalinių uždarymas kelia nepatogumus, siekiant gauti finansinę konsultaciją, mokant už paslaugas ar keičiant banko kortelę. Pagrindinė to priežastis – didėjanči skaitmenizacijos plėtra. Skaitmenizavimo procesai neaplenkia ir bankų – siekiama kuo daugiau paslaugų perkelti į elektroninę erdvę. Tačiau dauguma Lietuvos gyventojų įsitikinę, kad taip skriaudžiami vyresnio amžiaus žmonės bei klientai, turintys prastesnius skaitmeninio raštingumo gebėjimus.

Taip pat iškyla nemenka problema atokių miestų bei miestelių gyventojams. Mat gauti finansinę konsultaci-

Alkas.lt nuotr.

ją ar atlikti tam tikras, galbūt rizikingesnes paslaugas, kurioms reikalinga gyva konsultacija bei pagalba, tenka vykti net į kitą miestą.

„Nėra vieno recepto, kuris tiktų visiems. Be abejo, egzistuoja skaitmeninio raštingumo didinimas, tačiau ne mažiau populiarios ir tokios valstybės drastiško išikišimo priemonės – įpareigoti bankus neuždaryti skyrių arba įkurti valstybinį banką, skatinti kitas institucijas teikti finansines paslaugas“, – sakė gyventojų apklausą ta tema atlikusios bendrovės „Spinter tyrimai“ direktorius Ignas Zokas.

D. Trump susitiks su R. T. Erdogan

Washingtonas (BNS) – JAV prezidentas Donald Trump per kitą savaitę numatytą susitikimą su Turkijos prezidentu Recep Tayyip Erdogan pareiškė, jog Jungtinės Valstijos nepriimtiniu laiko rusiškų oro erdvės gynbos raketų S-400 buvimą Turkijoje, kuri yra NATO narė.

Tačiau D. Trump padėjėjas nacionalinio saugumo klausimais Robert O’Brien pareiškė, kad JAV dės „visas išgales“, kad Turkija liktų NATO narė.

„Jie atlieka labai svarbų vaidmenį. Taigi, netekti Turkijos kaip sąjungininkės nebūtų geras dalykas Europai arba Jungtinėms Valstijoms. Ir ketiname dirbti, kad užtikrintume, jog padarysime viską ką galime, jog jie išliktų NATO nariai“, – kalbėjo jis.

R. T. Erdogan susitikimas su D. Trump įvyks pašlijus abiejų sąjungininkių santykiams, taip pat temdomiems neseniai Ankaros pradėto puolimo Sirijoje prieš JAV sąjungininkus kurdus.

„NATO nėra vietos S-400, NATO nėra vietos reikšmingiems kariniams pirkiniams iš Rusijos. Prezidentas labai aiškiai tai perduos jam (Turkijos pre-

zidentui – red.), kai jis bus čia, Washingtonė“, – sakė D. Trump padėjėjas.

„Jei Turkija neatsisakys S-400, sankcijos pagal CAATSA (įstatymas „Dėl atsakomųjų veiksmų JAV priešinkams sankcijomis“ – red.) veikiausiai bus patvirtintos Kongrese, pritariant abiejų partijų daugumoms“, – pridūrė R. O’Brien.

JAV Atstovų Rūmai nubalsavo paskelbti sankcijų Ankarai už praeitą mėnesį pradėtą puolimą kurdų kontroliuojamoje teritorijoje Sirijos šiaurėje.

Tą pačią dieną JAV įstatymų leidėjai priėmė rezoliuciją, kuria oficialiai pripažįstamas armėnų genocidas Osmanų imperijoje Pirmojo pasaulinio karo metas. Nors šis veiksmas yra daugiausiai simbolinis, jis tapo beprecedenčiu akibrokštu Turkijos atžvilgiu.

Atstovų Rūmai anksčiau priėmė rezoliuciją, perspėjančią Turkiją atsakyti planų įsigyti S-400, bet Ankara šį raginimą atkakliai ignoravo.

„Jeigu Turkija neatsisakys S-400, ji pajus šių sankcijų poveikį“, – pridūrė prezidento padėjėjas.

H. Clinton gėdina JK vyriausybę

Londonas (BNS) – JAV prezidento posto siekusi Demokratų partijos veikėja Hillary Clinton pareiškė, kad Jungtinės Karalystės vyriausybė elgiasi „gėdingai“, iki šiol delsdama paskelbti parlamento tyrimo ataskaitą dėl galimo Rusijos kišimosi į Britanijos politiką, artėjant gruodį vykstantiems pirmalaikiams parlamento rinkimams.

Britanijos premjero Boris Johnson vyriausybė anksčiau atmetė kaltinimus, jog ataskaitą vengiama viešinti, kad ji nesukeltų skandalo prieš visuotinius rinkimus.

H. Clinton sakė, kad „nėra abejonių“, jog Rusija „pasiryžusi mėginti formuoti Vakarų demokratiją politiką“. „Ne mūsų, o savo naudai“, – pa-

tikslino H. Clinton, kurios kandidatavimą 2016-aisiais, anot JAV žvalgybos vadovų, žlugdė Rusijos kišimasis.

Britanijos parlamentas anksčiau buvo informuotas, kad Žvalgybos ir saugumo komiteto ataskaita buvo spalio 17 dieną išsiųsta tvirtinti ministrui pirmininkui.

Tyrimas dėl įtariamų slapčių Rusijos veiksmų kišantis į Britanijos demokratijos procesus, kaip pranešama, apėmė analizę, ar Maskva mėgino kištis į 2016 metais vykusį „Brexit“ referendumą ir 2017 metų parlamento rinkimus.

Maskva buvo kaltinama ne vienoje šalyje organizavusi įmantrias dezinformacijos kampanijas, siekdama savų interesų.

E. Macron: „Pasaulio politinę sistemą ištiko krizė“

Paryžius (ELTA) – Pasaulio politinę sistemą yra ištikusi „beprecedentė krizė“, todėl reikia ieškoti naujų aljansų ir bendradarbiavimo bei taip spręsti pasaulines problemas, tvirtina Prancūzijos prezidentas Emmanuel Macron.

Šis E. Macron pareiškimas sekė po kur kas skandalingesnio, per ES sostines nuvilnijusio teiginio, esą NATO ištiko „smegenų mirtis“, o Europai gresia tapti nereikšminga pasaulio dalimi.

Prezidentas, nuo 2017-ųjų, kai pradėjo vadovauti šaliai, siekęs užsitikrinti svarbią vietą tarptautinės politikos arenoje, tikino, kad reikia „naujų bendradarbiavimo būdų, naujų aljansų“ tarp valstybių ir organizacijų, nes Jungtinės Tautos (JT) esą „užsiblokavo“.

E. Macron pasisakymas, kurį analitikai pavadino prezidento pažiūrų at-

Prancūzijos prezidentas E. Macron pesimistiškai mato pasaulinę politiką. „Tre Times“ nuotr.

skleidimu, sukėlė kontroversiją Europoje.

Turkija deportuoja užsieniečius džihadistus

Stambulas (BNS) – Turkija išsiuntė iš šalies amerikietį džihadistą, o dar septyni džihadistai iš Vokietijos bus deportuoti vėliau šią savaitę. Be to, planuojama iš šalies išsiųsti 11 Prancūzijos piliečių, laikomų IS nariais.

Turkija griežtai kritikavo Vakarų šalis, kad jos atsisako priimti atgal savo

piliečius, išvykusius į Siriją ir Iraką kovoti džihadistų judėjimo „Islamo valstybė“ (IS) gretose, ir atėmė iš kai kurių pilietybę.

Turkijoje yra beveik 1 200 IS kovotojų iš užsienio, o per pastarąją operaciją Sirijos šiaurėje buvo sučiupti 287 džihadistai.

DANGUJE IR ŽEMĖJE

PASLAPTINGA RAMIOJO VANDENYNŲ SKYLĖ:
KAS SUFORMAVO TORO ŠULINĮ IR KUR
DINGSTA JUO NUGARMĖJĘS VANDUO?

Oregono (JAV) pakrantėje žiojėja dauba, į kurią suteka Ramiojo vandenyno vanduo. Senovės skandinavų griaustinio dievo Toro vardu praminto „šulinio“ legenda teigia, jog šią šešių metrų gylio daubą paliko pats Toras, įniršio apimtas smogęs į Žemę.

Vis dėlto už šio grėsmingo darinio suformavimą iš tiesų atsakingos į jį dūžtančios bangos. Oregono pakrantę sudaro tamsus bazaltas – vandenyninės plutos magminė uoliena, susiformavusi iš į vandenyną besiveržusios išsilydžiusios magmos. Dėl nuolat tekančių ir susiduriančių vandenynų ir požeminių vandenų bazalte buvo išgraužti požeminiai urvai ir ertmės. Būtent tokių urvų susiformavimas paaiškina, kaip Toro šulinys su-

geba nuolat ryti į jį tekančių sūrų vandenį. Vandenyno vandenims naikinant požeminio urvo lubas, šios galiausiai įgriuvo ir atvėrė ertmę į šulinio vidų. Vis dėlto tai nepaaiškina, kaip šis šulinys sugeba likti tuščias – atrodytų, kad vanduo požeminį urvą turėtų sparčiai užpildyti. Yra iškelta keletas šių dingstančio vandens mįslių paaiškinančių teorijų, viena kurių teigia apie urvuotų tunelių tinklą, kuriais vanduo nuteka kitur arba sugrįžta atgal į vandenyną. Tačiau vienas iš akivaizdžiausių būdų, kaip šulinys pašalina sutekančią vandenį, yra fontano čiurkšlė, išsi-veržianti, kai urve susikaupia vanduo ir oro slėgis. Pasiekus kritinį slėgį, išpučingo išsiveržimo metu jūros vanduo pro ertmę yra išsviedžiamas atgal.

LRT.lt

SURASTA PATI TINKAMIAUSIA
GYVYBEI EGZOPLANETA —
JOJE PASTEBĖTI NET VANDENS GARAI

Astronomai galų gale aptiko vandens garų superžemių klasei priskiriamoje egzoplanetoje, kuri sukasi savo žvaigždės gyvenamoje zonoje. Šis atradimas reiškia, kad skysto vandens galima būtų rasti ir ant tos planetos uolėto paviršiaus – galbūt ištisą vandenyną, rašo astronomy.com.

Atradimo „autorius“ yra NASA priklausantis orbitinis Hubble teleskopas. Tai yra pirmas kartas, kai astronomams pavyko tokios egzoplanetos atmosferoje identifikuoti vandens garus. O kadangi planetoje, kuri kataloguose pažymėta K2-18 b vardu, vyraujanti temperatūra turėtų būti panaši, kaip ir Žemėje, šis tolimas dangaus kūnas iškart tapo perspektyviausiu kandidatu tapti naujos kartos orbitinių teleskopų tyrimų objektu. „Šiuo metu tai yra vienintelė mums žinoma ne Saulės sistemos planeta, kurioje vyrauja skystai vandens būsenai palaikyti tinkama temperatūra, yra atmosfera ir atmosferoje yra vandens, todėl tai yra pati geriausia mums šiuo metu žinoma kandidatė gyvybei palaikyti“, – sakė tyrimo vadovas, Londono universiteto koledžo astronomas Angelos Tsiasaras. K2-18 b nuo Žemės yra nutolusi 110 šviesmečių atstumu, Liūto žvaigždyno kryptimi. Ji sukasi apie santykinai nedidelę raudonųjų nykštukių klasei priskiriamą žvaigždę, kurios masė pri-lygsta maždaug trečdaliui Saulės. Raudonosios nykštukės garsėja savo aršiu temperamentu ir stiprių pliūpsnių sklaidimu, tačiau mokslininkai pažymi, kad šiuo konkrečiu atveju jų stebima žvaigždė buvo netikėtai rami. O tai yra palankios žinios planetai, kurioje yra vandens – ji apie savo žvaigždę apsisuka per 33 paras ir jos or-

bita savo žvaigždei yra maždaug perpus artimesnė nei Merkurijaus orbita – Saulei. „Žinant, kad toji žvaigždė yra gerokai vėsesnė už Saulę, galutiniam rezultate ji gauna panašų spinduliuotės kiekį kaip ir Žemė. O sprendžiant pagal mūsų skaičiavimus, planetos paviršiaus temperatūra taip pat yra panaši kaip Žemės“, – sakė A. Tsiasaras. Temperatūra planetoje svyruoja tarp -73 °C ir 47 °C. Palyginimui, Žemės temperatūra svyruoja nuo žemesnės nei -84 °C tokiuose regionuose, kaip Antarktida iki aukštesnės nei 49 °C Afrikoje ar Australijoje. Nors kai kurie K2-18 b bruožai yra panašiausi į Žemę iš visų iki šiol stebėtų egzoplanetų – vanduo, uolinis paviršius, gyvybei palanki temperatūra – mokslininkai pažymi, kad ji vis dar yra labai nepanaši į Žemę. Visų pirma, ji yra maždaug dukart didesnė skersmens už Žemę, todėl ir apie 8 kartus masyvesnė. Dėl to K2-18 b atsiranda ties viršutine vadinamosios super-Žemių planetų klasės ribos. Į šią klasę įtraukiamos planetos su uoliniu paviršiumi ir iki 10 Žemės masių. Faktą, kad K2-18 b iš tiesų yra uolinė planeta, parodo, jog jos tankis yra maždaug dukart didesnis nei Neptūno, o sudėtis turėtų būti panaši į Marso ar Mėnulio. Taigi, kadangi manoma, jog planetos paviršius yra kietas, žinoma, kad jos atmosfera yra stora ir su bent šiek tiek vandens garų, mokslininkai teigia, jog iš tiesų K2-18 b galėtų būti vandens pasaulis, kurio visą paviršių dengia vandenynas. Nors užtikrintai to pasakyti jie negali. Todėl jie pateikė labai plačias vandens gausumo atmosferoje ribas – nuo 0,01 iki 50 procentų visos atmosferos.

Technologijos.lt

KEISČIAUSIAS IR ŽIAURIAUSIAS
EGZEKUCIJOS METODAS —
AR TIKRAI ŽMONĖS KADAISE BUVO VERDAMI GYVI?

Per žmonijos istoriją mirties bausmės buvo taikomos nuolatos. Galite įsivaizduoti, kad net pirmąkartėse bendruomenėse vyko kažkas panašaus. Negi žmonės kadaise kažkur tikrai buvo verdami gyvi?

Tikrai taip – anksčiau nusikaltėliai kartais buvo verdami gyvi. Tiesa, tai yra vienas iš rečiausių mirties bausmės vykdymo būdų, nepalyginamai retesnis už korimą ir galvų kapojimą. Šis metodas taikytas Europoje, Azijoje, Afrikoje.

jams. Deventeryje, Nyderlanduose, dar galima pamatyti katilą, kuriame kadaise virė nusikaltėliai. Japonijoje Išikava Goemone, žinomas vagis, atidavęs grobį vargstantiems, buvo išvirtas 16 amžiuje. Šaltiniai teigia, kad kartu virė ir jo sūnus, o kai kur rašoma, kad tame katile buvo visa jo šeima. Tiesa, tokios bausmės Goemone sulaukė ne už vagystes, o už bandymą nužudyti antrąją Japonijos suvienytoją, karžygį ir politiką Toyotomi Hideyoshi. Taigi, mirtis verdančiame katile buvo reta, bet tikra bausmė. Kartais

Katilas Deventeryje.

Commons.wikimedia.org nuotr.

William de Soules antrasis, škotų didik, buvo apkaltintas raganavimu ir šamokslu todėl buvo išvirtas dar 1321 metais. 1392 metais Niurnberge vyras buvo išvirtas gyvas už savo paties motinos išprievartavimą ir nužudymą. Monetų padirbinėtojai buvo verdami per visus viduramžius. Net 17 amžiaus pabaigoje vienas žmogus, padėjęs monetų padirbinėtojams, buvo išvirtas aliejuje Bremene. Ir tai – tik vos keli atvejai iš kelių šimtų. Škotijoje, Anglijoje, Šventojoje Romos Imperijoje, Olandijoje ir dar ne vienoje Europos šalyje mirtis katile buvo laikoma viena griežčiausių bausmių žudikams, išdavikams ir pinigų padirbinėto-

tame katile kunkuliavo aliejus, derva ar taukai, kartais vanduo. Auka būdavo įmetama dažniausiai viešoje vietoje, mirtis atėdavo per kelias minutes. Tiesa, ypatingai retais atvejais tame katile nekunkuliavo niekas – pasmerktasis būdavo įmetamas į šaltą vandenį, o tuomet jis būdavo užverdamas. Tai buvo daug didesnė bausmė, nes kančia kartais trukdavo ir kelias valandas. Gerai, kad dabar šlykštimės tokiomis dėmėmis savo istorijoje, nors kadaise tai buvo tik ketvirtadienio vakaro naujienos ir reginys miestelėnams.

Technologijos.lt

Euro ir kitų valiutų santykiai (2019 metų lapkričio 12 d.)

- 1 USD (JAV doleris) – 0,91€
- 1 AUD (Australijos doleris) – 0,62 €
- 1 CAD (Kanados doleris) – 0,68 €
- 1 GBP (Didžiosios Britanijos svaras sterlingų) – 1,16 €
- 1 NZD (Naujosios Zelandijos doleris) – 0,58 €

SVEIKATA

Jeigu į visą netekties skausmą galime įsileisti ir tikėjimą, tai tas gedėjimo laikas tampa didelės išminties laikotarpiu.

Kun. Ričardas Doveika

Kaip išgyventi netektį

Patį didžiausią stresą patiriame netekę artimo žmogaus. Ypač, kai tai įvyksta netikėtai. Tai didžiulis smūgis visoms mūsų organizmo sistemoms. Jos nebedirba tinkamai. Ir kartais tai tęsiasi metų metus, žmogus nebegali iš jo išsivaduoti.

Kaip pamažu sugrįžti į pasikeitusio gyvenimo vėžes

1. Netekties pripažinimas. Pradžioje būna šokas. Jūs galite jausti silpnumą, nekontroliuojamai verkti, tapti isteriškais, netgi apalpti arba atrodyti ramūs... Vienas sunkiausių dalykų gedint yra jausmas, jog prarandate kontrolę. Pamėginkite tuomet įtvirtinti dienos ritmą: užsiimti būtiniausiais dalykais, tokiais kaip laidotuvių organizavimas, pranešimas giminaičiams, pasirūpinimas reikiamais dokumentais ir pan. Tam, kad galėtumėte priimti tokį skaudų pokytį, svarbu, jog pripažintumėte mirtį ir tai, jog asmuo daugiau jau nebegrįš.

2. Rūpinimasis savo kasdieniais poreikiais. Pirmiausia – pasirūpinkite fiziniais savo kūno poreikiais: reguliariai valgykite, ilsėkitės, mankštinkitės, laikykitės rutinos, gerai išsimiegokite. Tai labai svarbu, kad galėtumėte „pereiti“ gedėjimo procesą. Jei jūs nepajėgiate to padaryti, gal galite paprašyti, kad už jus tuo pasirūpintų kiti jums artimi žmonės ar pabūtų pirmomis dienomis po netekties kartu, šalia. Net lengvas pasivaikščiojimas gali sumažinti įtampą jūsų kūne. Masažas taip pat gali atpalaiduoti, gydyti vidines žaizdas. Leiskite sau pailsėti nuo skausmo. Suraskite kas jums būtų malonu, jums padėtų sumažinti įtampą, palepinkite save... Arba nukreipkite savo dėmesį nuo skausmo, pavyzdžiui, žiūrėdami filmą, kuris atitrauktų jus kelioms valandoms.

3. Kalbėjimas ir parama padeda. Labai naudinga kalbėtis, tiek su šeima, tiek su draugais, nes pokalbis labai gydo, mažina įtampą, leidžia geriau suprasti to, kas įvyko, svarbą – priimti netektį. Jei šeimoje yra įprasta nesidalinti savo jausmais ir išgyvenimais, gali tekti pagalbos ir paramos, palai-kymo ieškotis kitur. Dienoraščio rašymas irgi gali būti labai emociškai iškraunantis būdas, skatinantis atsi-

verti, išsakyti tai, kas skauda, baisu, sunku. Savaitgalių ir šventinių dienų užimtumo kruopštus planavimas šiuo periodu yra būtinas.

4. Netekties jausmų supratimas ir skausmo išliejimas. Kuomet emocinis sąstingis atslūgsta, atsiranda realus išgyvenimas to, kas nutiko. Gali būti, kad tapsite jautresni ar perdėtai jautriai sureaguosite į kitų žmonių komentarus, galbūt tapsite irzlesni, jausite kaltę, pyktį, apmaudą. Pripažindami savo gedulo jausmus, kalbėdami ir kitais būdais išliedami sielvartą, mažinate jo intensyvumą, kuriate raminantį vidinį santykį su mirusiuoju. Sielvartaudami galite jausti šiuos jausmus – mieguistumą, nerimą, baimę, pyktį, kaltę, užsisklendimą. Šie jausmai yra natūralūs, juos pripažįstant ir išreiškiant jie tampa ne tokie dažni, o vėliau ir nublūgsta, tampa mažiau intensyvūs.

Neskubėkite veikti. Jums gali būti skaudu žvelgti į mirusiojo daiktus, todėl gali kilti stiprus noras išmesti viską: fotografijas, drabužius ir kt. Visgi tai nėra gera idėja išmesti ką nors, kol jausmai labai intensyvūs. Tokį sprendimą geriau atlikti šiek tiek nusiūgus jausmams, tuomet galite racionaliau nuspręsti, ką norite pasilikti sau.

5. Ritualų svarba susitaikant su netektimi. Ritualai padeda mums išryškinti situacijos, įvykio svarbą, suteikia jam daugiau tinkamo dėmesio ir orumo. Pamėginkite rasti būdų, kaip jūs prisiminsite žmogų, kurio netekote. Galbūt norėsite mirusiojo garbei skirti prisiminimą: dedikuoti savo kūrinį, nupiešti paveikslą ar pasodinti medį, krūmą ir t. t. Pripažindami savo gedulo jausmus, kalbėdami ir kitais būdais išliedami sielvartą, mažinate jo intensyvumą, kuriate raminantį vidinį santykį su mirusiuoju. Tuomet galime sakyti, kad ne „laikas gydo“, o tai, kaip sau padedate ir kaip aplinkiniai jautriai bei tinkamai padeda jums sunkiu gyvenimo periodu. Gydo atrastas naujas santykis su mirusiuoju...

Kai netektį sunku įveikti pačiam

Rekomenduojama nedelsiant kreiptis į psichologą, jei pastebite tokius simptomus:

1) keletą savaičių ar net mėnesių negrįžta noras savimi rūpintis, būti-

niausiais savo poreikiais – maistu, miegojimu, higiena;

2) nuolat kyla mintys nusižudyti, šios mintys kamuoja ar net stiprėja;

3) užsitęsia nuolat prislėgta liūdna nuotaika (depresija);

4) užsitęsia netekties neigimas, jausmai susiję su netektimi neišgyvenami, apie mirusįjį kalbama kaip apie gyvą, jo daiktai neliečiami ir pan.;

5) neigiate savo sielvartą arba jei jūs pyktis ir kaltė trukdo atsirasti kitiems jausmams;

6) įninkate į priklausomybes: alkoholio, narkotikų, raminamųjų, psichotropinių vaistų vartojimas, pasireiškia nuolatinis persivalgymas, arba atvirkščiai – nebevalgoma.

7) nuolat nerimaujate, išgyvenate įtampą, vyrauja apatija, užsitęsia nekontroliuojamas liūdesys su verkimu, nebedomima anksčiau dominę dalykai, pomėgiai. Jei atsiranda nuolatinės haliucinacijos, keistos neįprastos mintys.

Parengta pagal psichologineterapija.lt

MANO VIRTUVĖ

Tikras mėsos gerbėjas neįsivaizduoja savo valgiaraščio be avienos kepsnio. Nors aviena riebi, bet nereiktų išsigąsti tų riebalų, nes jie – itin vertingi žmogui, todėl patartina į savo racioną daugiau įtraukti avienos.

Šį kartą kviečiame pasimėgauti avienos troškiniu, kuris sužavės net didžiausius gurmanus.

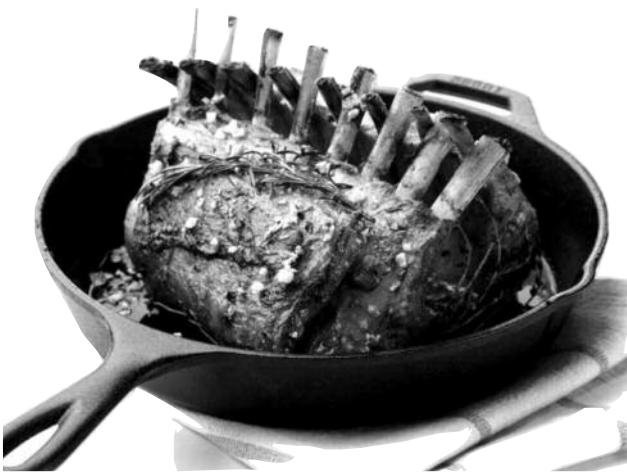
Rytietiškas avienos troškinys

Reikės:

*Apie 1 kg (apie 2 sv) avienos (pagaidautina su kauliukais-šonkauliukais);
3 vidutinio dydžio svogūnų
2 vidutinio dydžio morkų
2 baklažanų
2 paprikų
1 didelės skardinės (800 g) konservuotų pomidorų savo sultyse
apie 0,5 kg (1 sv) bulvių
0,5 kg kopūstų ir dar šiek tiek sveikų kopūstų lapų troškiniui uždengti
didelio ryšulėlio petražolių
10–12 Česnako skiltelių
1 arbat. šaukšt. šviežiai grūstų kuminų
1 nubraukto arbat. šaukšt. (šiek tiek mažiau nei kuminų) šviežiai maltų aitriųjų paprikų pagal skonį
druskos*

Gaminimas:

Svogūnus nulupkite, supjaustykite pusžiedžiais. Morkas nuskuski- te, supjaustykite riekelėmis. Pomi- dorus šiek tiek pasmulkinkite, papri- kas supjaustykite skiltelėmis, kopū- tus supjaustykite plonais šiaudeliais, o nuvalytus bakla-

Naudingi patarimai

- Jei norite, kad verdama aviena būtų sultinga, dėkite ją į šaltą vandenį, užvirinkite ant kaitrios ugnies, nugraibykite putas ir toliau virkite ant mažos ugnies 80 C temperatūroje.
- Avienos kepsniui rinkitės ne didesnį kaip 1–1,5 kg mėsos gabalą. Didesnis gabalas net ir ilgai kepamas gali neiškepti.
- Ataušusi aviena ne tokia sultinga ir skani, todėl avienos patiekalus patiekite tuoj pat pagaminę, sudėtus į pašildytus indus.
- Labai skani būna išrūgose arba rūgpienyje marinuota aviena.
- Avienos nereikėtų perkepti, nes tuomet mėsa sukietėja.
- Geriausia avienos patiekalus valgyti karštus, nes avienos lajus greitai stingsta ir suteikia ne visiems priimtinaį prieskonį.

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

ATLANTIC
ExpressCorp.

SIUNTINIAI Į VISĄ
EUROPOS SĄJUNGĄ

Ukraina, Baltarusija,
Moldova, Rusija

Greičiausi
pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai
apdrausta \$100

Siūlome automobilių
gabenimą į visas pasaulio
šalis, automobilių pirkimą
iš visų JAV aukcionų,
asmens turto
perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

SAUGUMO IR GREIČIO
GARANTUOJAMA

Siuntinių
Priemimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Euros Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Gales Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyra
338 S. Rohlfing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W Chicago Ave. Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankeviciene
Adresas: 2711 W. 71 st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999

Grand Duke's Restaurant
980 75th St. Downers Grove, IL 60516
Tel: 708-594-5622

Dolynka
5050 N Cumberland Ave office 21-v. Norridge, IL 60706
Tel: 773-600-2727

Šiuo metu jau
surinkinėjame
siuntas Kalėdoms!

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti „Draugą“
internete be jokio papildomo mokesčio.
Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai:
administracija@draugas.org
ir gauti „log in“ bei slaptažodį.

Vieta, kur susitinka JAV lietuviai

DRAUGAS

Seniausias lietuviškas laikraštis pasaulyje
Leidžiamas nuo 1909 m.
Sužinokite vienas apie kitą
Susipažinkite su lietuviška veikla – nuo vandenyno iki vandenyno
XXI a. „Draugas“ – laikraštis jums!

NAUJIEMS PRENUMERATORIAMS

metams – 110 dol. pusmečiui – 65 dol.

internetinė (pdf) metams – 115 dol. 3 mėn. – 30 dol.

Siunčiu _____ dol.

Vardas, pavardė _____

Adresas: _____

Miestas _____ valstija _____ zip _____

Čekį siųskite:
DRAUGAS, 4545 W. 63rd. St.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-585-9500 www.draugas.org

Gilią užuojautą reiškiu ZITAI GRAŽIENEI, netekus
mylimos sesutės VANDOS.

Maria Radienė
jaunystės draugė

A † A

BIRUTEI ZALATORIENEI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą jos vyrui VYTAU-
TUI ZALATORIUI, dukroms SNIEGUOLEI ZALATO-
REI ir ALEI IVAŠKIENEI su šeima bei visiems arti-
miesiams.

JAV LB Marquette Park apylinkės bendruomenė

JAV Lietuvių Bendruomenės Brighton Parko apylin-
kės pirmininkui

A † A

VIKTORUI KELMELIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

Waukegan-Lake County lietuvių bendruomenė

Netikėtai mirus JAV LB Brighton Parko apylinkės
pirmininkui

A † A

VIKTORUI KELMELIUI

nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius. Liūdi-
me kartu.

JAV LB Marquette Park apylinkės bendruomenė

Paremkite DRAUGAS FOUNDATION apsipirkdami **amazon smile**

I ŽINGSNIS.
SUSIEKITE SAVO
amazon.com PASKYRĄ
SU
**DRAUGAS
FOUNDATION**
PELNO NESIEKIANČIA
ORGANIZACIJA.
Prisijunkite per
smile.amazon.com
ir paieškoje suveskite
**DRAUGAS
FOUNDATION.**
Šį veiksmą pakanka
atlikti tik vieną kartą!

amazon smile
You shop. Amazon gives.

II ŽINGSNIS.
PAKEISKITE VISAS
ŽYMELES
(bookmarks)
IŠ amazon.com Į
smile.amazon.com
KASKART
apsipirkdami Amazon
internetinėje
parduotuvėje įsitikinkite,
kad jungiantės per
smile.amazon.com,
o ne
www.amazon.com
Jums jungiantis ir
apsiperkant per
www.amazon.com, Jūsų
parama DRAUGO
NEPASIEKS.

Jeigu jau apsipirkote AMAZON
internetinėje parduotuvėje
jungdamiesi per
smile.amazon.com,
ir kaip paramos gavėjų nurodėte
**DRAUGAS
FOUNDATION,**
perkant kitus kartus, Jūsų
parama jau automatiškai
pasieks mus.

DRAUGAS

Nuosirdžiai dėkojame
už Jūsų paramą!

BENDRAUKIME

www.facebook.com/draugolaikrastis

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Toronto (Kanada) tautinių šokių ansamblis „Gintaras“** kviečia į koncertą, vyksiantį lapkričio 16 d., 6 val. v. Jaunimo centro didžiojoje salėje. Vakarienių metu bus pateikti įvairių regioninių patiekalų. Po koncerto ir vakarienių – šokiai. Kviečiame užsisakyti vietas, skambinant tel. 312-493-8754 (Viktorija). Bilietai: 40 dol. su vakariene, 8 žmonės prie stalo; 20 dol. be vakarienių, vietos balkone.

■ **Lapkričio 24 d., sekmadienį, 1 val. p. p.** Vytauto Didžiojo rinktinė kviečia visus į atkurtos Lietuvos kariuomenės 100-mečio paminėjimą ir susitikimą su Artūru Jakuboniu. A. Jakubonis – antrasis pasaulyje lietuvis, oficialiai pėsčiomis įveikęs Appalachian kelią (3542 km). Apie kelionės sunkumus ir nuotykius išgirsite atvykę į Šaulių namus, 2417 W. 43rd St., Chicago, IL 60632. Renginys nemokamas. Tel. pasiteirauti: 773-875-4531.

■ **Koncertas Vivaldi „Metų laikai“** vyks lapkričio 30 d., šeštadienį, 7 val. v. Šv. Onos bažnyčioje (Saint Ann of the Dunes Church): 433 East Golfwood Rd., Beverly Shores, IN 46301. Koncertas skirtas paremti užsienio

lietuviškas bažnyčias. Auka 10 dol. Pasiteirauti Dainora audryla@ameritech.net, Ruta rutasida@hotmail.com arba skambinti tel. 219-512-3493

■ **Gruodžio 8 d., sekmadienį, 12:30 val. p. p.** visus maloniai kviečiame į Audrės Budrytės-Nakienės sukurto Nepriklausomos Lietuvos šimtmečio poezijos apžvalgą „Taip niekas tavęs nemylės“. Renginio metu skambės eilės ir muzika, taip pat bus rodomas Vyto Čuplinsko sukurtas filmas „Lithuania 101“. Filmą ir poezijos subtitrai – anglų kalba. Renginį organizuoja korporacija „Giedra“. Jis įvyks galerijoje „Siela“, PLC, 14911 127th St., Lemont, IL 60439. Įėjimas – 20 dol.

■ **Gruodžio 22 d., sekmadienį, 12:30 p. p.**, po šv. Mišių PLC Banio pokylių salėje vyks susitikimas su ekspedicijos „Misija Sibiras“ dalyve Marija Čyvaite. Tai išeivijoje gimusi ir augusi lietuvaitė, laimėjusi Lietuvoje rengiamą konkursą dalyvauti jaunimo ekspedicijoje į Sibirą, Kazachstaną tvarkyti lietuvių tremtinių kapų. Susitikimą organizuoja LB Lemonto apylinkės valdyba.

Lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapija išsikelia į naują šventovę, kurios adresas: **Lithuanian Ev. Luth. Home Church (St. John) 7214 S. Cass Ave., Darien, IL 60561**. Pirmosios pamaldos naujoje šventovėje įvyks **gruodžio 8 d., sekmadienį, 11:30 val. r.** Pamaldos sekmadieniais ir toliau vyks mums įprastu laiku 11:30 val. r. Dabartinis adresas: 5129 Wolf Rd, Western Springs, IL 60558

Padovanokite savo vaikams, anūkams ir draugams

DRAUGAS NEWS ir LITHUANIAN HERITAGE prenumeratą.

Du leidiniai – viena prenumerata!

Kaina JAV – tik 45 dol.

Tai puiki dovana norintiems anglų kalba skaityti apie Lietuvą: šalies žmones, politiką, kultūrą, istoriją, meną, sportą, kulinariją ir kt.

www.draugas.org/news • www.draugas.org/lh •

www.facebook.com/DraugasNews

1 YR - 2.50%
2 YR - 2.75%

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

Namams pirkti paskolas duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuošimčiais. Kreipkitės į

Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvę nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100
info@midwaylegal.com

www.draugofondas.org

PJM Misijos vaikų chorui
VYTURYS

25

2019 m. lapkričio 30 d.
6 v.v.

Iskilmingos Misijos

Giedos buvusių ir esamų dainininkų
JUNGTINIS CHORAS

Meno vadovas ir dirigentas
DARIUS POLIKAITIS

Palaiminto Jurgio Matulaičio Misija

14911 E.127th St., Lemont, IL 60439

Birutė Putrius „The Last Book Smuggler“

Naujausias rašytojos Birutė Putrius romanas „**The Last Book Smuggler**“ (Paskutinis knygnešys) aprašo spaudos draudimo laikotarpį Lietuvoje, kada knygnešiai slapta gabendavo į Lietuvą rusų caro uždraustą lietuvišką spaudą. Romanas parašytas anglų kalba. Pagrindiniai veikėjai: senas knygnešys Viktoras, jo vaikaitė Ada ir Adą įsimylėjęs jaunuolis Jonas. Knygnešystė persipina su meilės ir išdavystės intriga. Rašytoja vaizdingai aprašo lietuvių pasipriešinimą spaudos draudimui ir kartu į siužetą įpina magiškojo realizmo žanro elementų.

Birutė Putrius, Čikagoje užaugusi, o dabar Kalifornijoje gyvenanti lietuvių rašytoja, gerai išstudijavo šį įdomų Lietuvos istorijos laikotarpį. Jos senelis Mykolas Putrius buvo knygnešys, o iš savo tėvelio rašytoja girdėjo daug pasakojimų apie tuos laikus. Šie pasakojimai pažadino rašytojos vaizduotę.

Romaną „**The Last Book Smuggler**“ galite įsigyti „Draugo“ knygynėlyje. Kaina – 20 dol. (Illinois valstijos pridėtinės vertės mokestis – 9,25 proc., persiuntimas paštu – 5 dol.) Teiraukitės tel. 773-585-9500.

THE LAST BOOK
SMUGGLER

Birutė Putrius

<http://draugokalendarius.org>